Број 188. У Новом Саду, у среду 27. августа 1908 Година XLIII

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 крун. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот, За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. за стране земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр 131

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДИОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 2а

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008

У ком правцу и како треба да утиче српски учитељ на свој народ?

На први поглед изгледа, да је ово питање лако решити и на њега одговорити и одговор би био: Школом.

Јест! Тако би се могло одговорити да учитељ нема поред школе стотинама задатака, који му се са свију страна намећу. Може бити да су и прилике срп народа собом донеле да се код сваког покрета и сваком приликом апелује на учитељство.

Наш учитељ има осим школе, стотинама других задатака.

По моме мишљењу учитељ треба да има у виду у своме животу и раду три правца, у којима би могао и требао на народ утицати, а то је просветни, економски и политички.

Први је што му већ и назив и звање налаже просветни. И ту сад долази у велику управо према данашњим приликама, одкуд да се почне? Да ли од горе или од доле т. ј. или са школом или са родитељима. По мом мишљењу само добро васпитани родитељи могу утицати, да школа и учитељ васпитају и просвете подмладак, и да га спрема за просвећење и честите људе свога народа, а ми баш у томе доста хрђаво стојимо, јер немамо у довољној мери добро васпитаних родитеља, нарочито матера; бадава се ми позивамо, да имамо народне песме, разне славе и народне обичаје, које утичу на просвећење и васпитање нашег народа, кад се у неколико и ти једини фактори у васпитању из српске куће на жалост све више губе.

Савестан се учитељ по својој дужности већ труди да децу кад пођу у школу изведе на добар пут у просветном правцу. — а у томе је почетак писање, читање, развијање ума, даље основна знања из свих наука, те васпитање. — Но да све то постигне, те да из школе дете изађе просвећено бар основно, треба и родитељска сарадња, ако код другог чега не, а ово бар код васпитања. Јер што је васпитање?

Под васпитањем можемо разумети улевањем науке у свези са врлинама; образовање човечије душе са чистим карактером. А у данашњим приликама можемо ли то код деце постићи да га ми учитељи сами васпитамо?

Не можемо! Та чим дете иоле одрасте остављају га родитељи самом себи, те и не воде бригу о њему. За час се може чути у кући међу родитељима како се међу собом гложе и погрђују најгаднијим речима Или ако не то, онда грде неког трећег и то су понајвише попа, учитељ или који од оних, који су на површини, али да своме детету рекну што лепо, да га упуте на чега корисно, такови су ретки. Тако траје до 14 му године Шта наступа онда? Тада већ почиње непоштовати ни оца ни матер, ни учитеља ни свештеника него шта више лепше се понаша према својем којем другу, него спрам својих старијих. Наравно да и родитељима дође после у главу да су хрђаво радили, што им је дете поред њих отишло у дивљаке али доцкан, јер таки ни један после не ваља ни себи ни своме. Та није једна мајка у Српству која је досад закукала „Та боље да сам га саранила, него што сам га одранила“! Дакле шта нам предстоји? Да почнемо у том погледу утицати, не само на децу по својој дужности, него упоредо с тим и на родитеље њихове, — јер чекајући да од хрђаво васпитаних родитеља деца и опет буду родитељи, никад ни шта постићи нећемо, те да и они прилегну око тога да им деца кад изађу из школе, буду просвећена у колико се то за децу може рећи, те да им ти основи као људима буду од користи.

У економском погледу у коме учитељ треба да има удела и да на народ утиче, имамо већ у неколико лакше поље, јер имамо само са зрелим људима посла који су у животу већ имали прилике завирити у животне тешкоће. Када сам рекао лакше поље, мислим на утрвени пут који су нам створиле земљорадничке задруге. Шта су задруге и просвећеним народима, а шта тек српском народу, мислим да ми није потребно ни тумачити Толико тврдим само да у ком год селу постоји задруга, ту се одма види напредак и код већих људи, јер мањи је добио од задруге средства, да може у заједници донечег доћи па се труди, да заиста и постигне нешто, а онај већи опет неда се да заостане ни у имању ни у раду ни у штедњи за оним мањим својим братом, те тиме долазимо и до тога, да ће временом у српском народу владати равнотежа у капиталу, те онда неће ватати корена ни социјализам нити икакве западњачке недозреле идеје.

Задругарство је истина постојало код српског народа још у најстарија времена али овдашње задруге су тек неки мали део доприносиле, да се народ економски развија. Данашње задруге које су основане сасвим на основима напредним и у духу данашњег времена, могу учинити-као што су у неколико и показале, читав преокрет у нашем народу. Шта би дакле био задатак учитељу у економском погледу? Да сваки поради на оснивању задруга, а задруга ће већ свој даљи задатак вршити, временом пак мислим да ће приватити и ту мисао, да из своје средине изашљу вредне и сиромашне младе људе у земљорадничке и разне стручне школе, да дођемо једном и у самом народу до стручно образованих ратара и занатлија, а кад се види успеха од тога кренуће се и поједини имућнији људи, да своју децу стручно образују. Тада ће се уверити и родитељи а и деца, а и народ српски ће имати много више користи, кад будемо имали стручно образованих људи у самом народу. Почео сам са задругама, али ћу дотирнути и пофторне школе. Ту управо треба да почне учитељ са радом својим на економском пољу.

Ми их како данас постоје и немамо, али би се дало и ту поправити и управо преустројити те наше скоро никакве школе. Требало би изоставити све друго из њих, а држати се само овога:

Увести у њих таку наставну поуку, помоћу које ће сељачка деца позвати и сватити природу у оној мери у којој је потребно, за њихово пословање у практичном животу Поучавати га у зрелом, практичном па и спекулативном мишлењу. Да добије појма бар о постанку, саставу и својствима земље, биља барем нашег, те домаћих животиња и т. д.

Почнимо дакле са овим, а наставимо

ПОДЛИСТАК.

ВЕРАН ПАС.

— М. Ј. Салтиков-Шчердин. —

(Свршетак.)

Тресорка је имао једно похвале достојно својство, наиме није био славољубив. Изгледаше као да није имав чисте појмове о значењу једног празника; он шта више није знао, да трговци обично тих дина награђују своје верне слуге; за њега дан св. Никанора и св. Анфисе (имендан господарев и газдарице) није био ни од какве особите важности, јер он је лајао и скакао на ланцу као и на сваки радњи дан

— Хоћеш ли ћутати, г ду један! — викала би му тада Анфиса Карповна, — зар ти не знаш какав је данас дан?

— Мани га, нека лаје само! — говорио би у шали Никанор Семјеновић — он ми честита имендан! Лај само, моје Тресорче!

Чини ми се да се само једанпут пробудило у њему славољубље; то је било онда, кад је једна слушкиња, на жељу варошког кравара, обесила крави око врата бронзу. Кад се крава почела по дворишту гордити, онда јој Тресорка позавиди и рече горко:

— Ти си сад сретна! А питам ја тебе зашто? Што ти дајеш дневно пола акова млека, то није твоја заслуга! Тебе млеко не кошта ништа, а ни квантум не зависи од тебе: ако те ране добро, имаш много млека, а ако те рђаво, мало Ти ту сама не радиш ништа, па нашто то одликовање? Ја се пак proprio motu мучим дан и ноћ, не једем, не спавам, по који пут сав промукнем од рада — и каква ми је плата? Ни коре хлеба ми не даду више пута; заслуге се Тресоркине не признају!

— А ланац! — одговори крава.

— Ланац?!

Тек сад би тресорки све јасно. До сад је увек мислио, да ланац није Бог зна шта, само један обичан ланац као и други ланци што су. Тек сад је појмио, да је његов ланац нека врста одликовања, ордена, и да је он већ по рођењу своме, пре него што је и стекао заслуге био одликован. Сад једино што би могао желити, да му овај стари зарђали ланац (који је једном већ и прекинуо) скину и метну му нов леп.

И скоро изгледа као да је трговац Воратилов разумео ову славољубиву жељу, јер о имендану Тресоркином, купи један нов ланац и као свечан поклон, веза му о врат. „Сад лај Тресорка, лај и радуј се!“

И он је заиста лајао, тако весело и гласно, као што само уме један пас да лаје, који је уверен да ће његова псећа срећа и добро дотле трајати, док је читав и неповређен дућан, који му је господар поверио на чување и да је једно с другим у свези и нераздељиво.

У опште узевши Тресорка је доста добро живио, и ако му се по кад-кад десиле неприлике. Дволичност, сплетке и завист играју улогу и код паса као и код људи. И он сам је осећао завист у себи али како је знао, да је он увек вршио своју дужност, угушио је ово осећање у себи У осталом то није била никаква себичност, напротив, он би радо уступио своје почасно место ма коме другом псу, само кад би овај могао да покаже своју премоћ над њим. Шта више беше и таких момената, да је забринут мислио о томе, коме ће да повери своје место, када остари или умре. Али ах! Међу целим чопором безкарактерних, лењих паса, који се налазе у живодерском округу, није наишао ни на једног јединог, за ког би се сваком сигурношћу и увереношћу могло рећи: Овај нека ме наследи!

А пробало се већ да му побију углед у очима господаревим. По кад и кад долазили би завидљивци појединце или у гомили у двориште и изазивали га да се надтиче с њима Тада би се подигао толики арлук и лавеж, да су укућани падали у очајање, само је господар пратио пажљиво ову буку, јер је знао да ће скорим требати Тресорки одмена. Из овог страх вит г лавежа, чуо се по кад кад по који приличан глас, али ипак ни један није био страховит, да те језа по-

са задругама па ево нам економског напретка у српском народу!

Сад да пређем и на то, у колико треба учитељ да утиче на народ и у политичком погледу. У шездесетим, седамдесетим па до осамдесетих година, био је политички живот српског народа као што знамо буран и Срби су били народ који је у Угарској од народности имао престиж у политичком животу, и ако је био малобројнији од осталих Чему имамо то да захвалимо? Да ли политичкој зрелости народа нашега? Не. Него тадашњим првацима нашим у првом реду а средњем сталежу и т. д. трговачком и занатлијском у другом, у којих је било родољубља, карактера и одлучности у борби за свој народ. Аукторитети неки, чим сиђе се политичке позорнице великан Милетић, и они се развијоше, повукоше са политичког поља, што је и на народ наш хрђаво утицало, те после тога и наступи мртвило, у коме до скора беше и интелигенција и народ сам У самом народу ни данас боље не стојимо, јер народ није ни од кога за то време настављан, те наравно да је изостао иза других народности у Угарској У најновије доба време поче свитати, јер се крену млађа интелигенција увидевши, да како је било неваља, те и видимо отуд резултате. Дакле што треба учитељ да чини? Треба што више да опходи са народом, не само да му да у руке родољубиве новине, него да му сваком приликом и растумачи оно што прочита.

Рећи ће неко може бити, не треба то учитељ да ради јер тиме ствара странчарство у народу, а ја опет велим, да треба то да чини Јер треба да нам лебди пред очима крајњи циљ т ј. политичка зрелост народа, после хоће ли он припадати овој или оној странци то оставимо њему самом, јер кад је политички зрео, наћиће он сам себи пут којим да иде. Треба даље да се увек пази и на то, да се што више у народу учврсти карактер, јер само политички зрео и карактеран народ може избацити на површину карактерних и великих људи. Ово мислим да учитељ ради раме уз раме са свештеником и са осталом интелигенцијом. У свему овоме пак будимо на првом месту ми чврсти и одлучни. дајмо пример народу, па ћемо наћи у народу и поверења а неће изостати ни успех а ни награда.

Изнео сам ево своје назоре, како да учитељ ради у народу а на крају велим само толико, учитељ пре него што почне ма у ком правцу радити мора бити свестрано образован, пун знања, карактеран, заузимљив, вредан, мора познавати скроз и скроз народ и прилике у којима хоће да одпочне свој рад, и онда може утицати, и утицаји му донети плода.

С

Организација Срба Османлија

10. августа састала се у Скопљу конференција отоманских Срба На конференцији беше 26 Срба претставника из разних места отоманске царевине. Конференција је трајала три дана и прву седницу је отворио скопски митрополит Вићентије.

Конференција се састала да већа о организацији отоманских Срба Како су избори за парламенат на прагу, то је конференција донела решење, да за сада створи само привремену организацију, а тек после избора да сазове велику скупштину од 60 српских представника. Та скупштина ће донети коначан програм за организацију и рад отоманских Срба.

Конференција у Скопљу је донела правила за привремену организацију и изабрала привремени централни одбор са седиштем у Скопљу. Дужност тога привременога централнога одбора је, да руководи изборном борбом према правилима што их је донела конференција У ту сврху има централни одбор оснивати вилајетске одборе у вилајетима солунском, битољском и скадарском, док у скопском вилајету сам централни одбор врши дужности вилајетскога одбора У скопском вилајету има централни одбор основати по појединим санџацима окружне одборе а по казама скопскога вилајета среске одборе Има даље настојати. да сви вилајетски и окружни одбори, сваки у своме подручју, образују среске и општинске одборе

Централни одбор као врховна власт да је вилајетским одборима сва упутства, која се тичу избора и и друге које незгоде ствари. А вилајетски одбори извештавају о томе ниже одборе свога подручја Осим тога централни одбор преводи са турскога изборни закон и све остале уредбе које се тичу избора или и других народних интереса. Именује људе, који ће ступити у додир са Младотурцима и који ће пред њима заступати интересе српскога народа. У споразуму са вилајетским и окружним одборима именује централни одбор кандидате за нар дне посланике.

Најзад има централни одбор да сазове после избора велику народну скупштину, да јој преда рачун о свом дотадашњем раду и да припреми све што је потребно за рад те скупштине, која ће онда донети коначне закључке о организацији отоманских Срба.

Вилајетски одбори имају према упутствима добивеним од централнога одбора у истом правцу даље да утичу на ниже одборе у својим подручјима. Окружни одбори имају своја седишта у Призрену, Новој Вароши, Пљевљу и Сјеници. Окружни одбори у Тетову, Гостовару и Прешеву стоје у непосредном додиру са централним одбором као и окружни одбори у косовском вилајету.

Сремски одбори воде нарочито бригу о агитацији за изборе Они залазе по општинама и тумаче народу користи од избора и учеге за кога да гласа Сремски одбори одређују даље број општина по појединим казама, и могу по два и више села спојити у изборну општину. Општински пододбори старају се да свака општина добије бар једну школу.

Наша отоманска браћа стоје пред огромним задатком Избори за парламенат показаће целом свету њихову снагу Јер у будуће се неће снага нашег народа у турском царству мерити по томе, колико је наших чета онде, ни колико је наше браће поубијано или поробљено ни колико је наших села запаљено, већ по томе, колико посланика имају у сабору. И не буду ли они кадри послати у парламенат број посланика, који им одговара, Европа ће на све наше писање слећи раменима и рећи нам, да наше чете нису браниле села наша, већ да су нападала на туђа. И мислиће, да све наше тежње потичу из шовинизма.

Али иако су избори од пресудног значаја за нашу националну ствар у Турској, ипак, разуме се, то није све. Још нам нису познати српски захтеви отоманских Срба. Те ће захтеве изрећи српска народна скупштина, која ће се састати одмах после избора и онда ће те захтеве моћи заступати наши посланици у отоманском парламенту.

Да Срби имају великих захтева, о том је сувишно и говорити Да споменемо само ово: Бугараши и Гркомани имају своје самосталне цркве, а Срби је немају. Док Бугари имају својих седам митрополита и траже још три, имају Срби само два скопског и рашко-призренског. Свој успех имају Бугараши и Гркомани на нашу штету, да захвале баш својој самосталној цркви. За тим ће дакле морати тежити и наша отоманска браћа

Политички преглед

Саветовања у Будимпешти. Министар председник Векерле био је јуче код краља на аудијенцији. После аудијенције био је министарски савет у стану оболелог министра трговине Кошута. Ових дана ће бити заједничка министарска седница у Будимпешти. Данас ће у Будимпешту стићи из Беча аустријски министар-председник Бек и аустријски министар финансија Коритовски, а из Сарајева заједнички министар финансија Буријан. Ових дана очекују се заједнички министри Ерентал и Шенајх. О аудијенцији Векерловој јављају пак толико, да је поднео краљу извештај о текућим политичким стварима. Заједнички министарски савет ће пак решавати о томе, када да се сазову делегације претрешће се материјал, што ће се изнети пре њих

дилази. Неки од њих имали су заиста приличне способности, али им је лавеж био или слаб, или није имао сонoран звук. За време таког надтицања Тресорка је обично ћутао, као да даде прилике својих ривалима да покажу свој гласни капитал и тек у сред највеће ларме, кад већ не би могао више да издржи, забрује његов глас и кад његов јасни, гласни органа загуши слаби глас његових противника, свака сумња отпаде И чим куварица чује тај добро познати глас, одмах јури на п ље и полива завиднике и сплеткаше кључалом водом — а Тресорка добива помије.

Али ипак за то трговац Воротилов, имао је правно, тврдећи: да је све пролазно Једног лепог јутра, кад је послужитељ пропао поред кућерка Тресоркиног, нађе га где спава. Да је у опште спавао, то је вероватно, али нико баш на сигурно рећи не може да га је видио спавати. Разуме се послужитељ је сматрао за своју дужност, да извести о овом свог господвра.

Воротилов сад изађе сам, да види Тресорку и како је видио да се он сам осећа крив и маше репом као да ће да каже: ја ни сам не знам како се то могло догодити — рече му без икаквог гњева са неким саучешћем: — Чини ми се старче ти би канда у кујну да потражиш себи мира и одмора! Јесил остарио и уморио се? Добро, послужићеш ти мени и у кујни

Међутим потражише Тресорки испомагача. Али то не беше лак посао; но ипак нап слетку испаде за руком те нађоше тамо око калуђерске капије неко псето по називу арапка, која изгледаше да ће бити од асне

О томе како је Арапка одмах признала Тресоркин авторитет, како му се без приговора покорила, како се о ријатељише и како се Тресорка преселио у кујну и сваки час трчао до Арапке давајући јој несебичне, добре савете, и како јој је објаснио шта се све тражи од једног ваљаног трговачког пса о свему томе нећу п дробно да пишем. Само морам још то да споменем: да ни његово садање лењовање ни масни залогаји, којих је сад било у изобиљу, па ни близина љубљене кучке, није могло да потисне и угуши оне слатке минуте, које је он дугих зимњих ноћи, на ланцу дршћући од зима, провео.

Но време пролазаше и Тресорка биваше све слабија и слабија. На врату јој нарастила нека гука, која јој је привлачила главу земљи, тако да се једва кретала. Једва је нешто видио, уши му се отпустиле, сав се олињао; вољу за јело изгубио и како му је увек било зима, већином је лежао у запећку.

— Чините, Никанору Семјонићу, шта вам је воља али Тресорка се ошугавио — рече куварица једног дана трговцу Воротилову.

Овај се неосврташе на ту примедбу. После недељу дана опет ће куварица:

— Деца ће се сва ошугати од Тресорке, јер се играју с њиме!

И ова опомена остаде без успеха. Два дана доцније уђе куварица у собу и бесно изјави, да она више неће да остане у кући, ако Тресорка не иде одмах из кујне. И како је куварица била на свом месту, и особито како је знала изврсно да кува мило јело господарево — прасеће печење са тараном — Тресорки би изречена пресуда.

— Е, сад — рече Воротилов тужно кад није друкчије, нека буде; пословица вели: ко је пас, нека умре као пас, па нека се утопи.

Изнесоше Тресорку на двориште. Сви укућани изађоше на поље, да виде самртну борбу вернога пса; шта више и деца посматраху с љубопитством Беше ту и арапка и кад опази свога старога учитеља, махну као у опроштај репом. Тресорка се једва мицаше од старости и изгледаше као да није имао појма овоме шта бива с њим Кад је дошао близу капије, остави га снага, те га морадоше одвући.

Шта је после било — о том ћути историја. Само се толико зна, да се тресорка више није вратио.

Арапки испаде за руком ускоро, да сасвим потисне из срца господарског успомену на Тресорку.

Превео: —ср—

Нема кризе у Србији. Ствар избора посланика у нишком округу надухали су неки толико као да ће услед овога избора наступити министарска криза. Међутим читава ствар је у томе, што млађи радикали при овом избору нису поступили баш најумесније. Они су наиме истакли у нишком округу као свога кандидата министра Миловановића, старијег радикала, без договора са старијим радикалима, пре но што су ови у том питању одлучили, хтели су да ле као да им они одреде кандидата за тај срез. А на то свакако нису имали права Узуновића је истакао одбор старијих радикала нишког округа. Средишни одбор није имао ништа против тога, и тако је Узуновић као кандидат старијих радикала са огромном већином победио После избора неки су истицали, да је овим избором повређен споразум између старијих и млађих радикала, да ће наступити министарска криза, па можда и расцеп спорвума. Дневни Лист" је писао како су министри Андра Николић, Велимировић па др. М Поповић истакли кандидацију дра Миловановића и тражили од млађих радикала, да и они на ту кандидацију пристану Међу тим то све не стоји. Сви ови министри преко „Самоуправе" изјављују, да они нису у погледу те кандидације ништа тражили од млађих радикала, а чак ниједан од њих није ни у главном одбору старијих радикала ни речи о томе проговорио Избором овим није повређен ни споразум. јер нема с њиме никакве везе Утврђени споразум између старијих и млађих радикала не предвиђа никакав заједнички рад око кандидације посланика. Кандидација за нишки срез била је чисто унутарња ствар старијих радикала, чак се ни њихов главни одбор није мешао у ову ствар но је оставио одрешене руке нишком окружном одбору Споразум није повређен ни тиме, што је изабран Узуновић, јер он се, иако је с почетком био против споразума. покорио већини и после тога његово држање мора бити сагласно с држањем већине, која помаже споразум. Неће бити ни министарске кризе јер Миловановић и надаље остаје на своме положају.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1 септембра поче рамо нову месечну претплату на „Заставу". Цена је на месец дана 2 круне 70 пот. Уједно учтиво умољавамо све пошт. претплатнике којима крајем августа истиче претплата, да изволе исту за време, за месец септембар обновити, како и би у шиљању листа до прекидања дошло

Забрана Толстојеве прославе.

Прошлог петка изашла је у службеном листу петроградскога Светога Синода посланица, којом се члановима православне цркве, забрањује да узму учешћа у прослави осамдесетогодишњице Толстојева рођења Сам петроградски митрополит Антоније одлучно се противио томе, говорећи да је над Толстојем већ једаред, 1901. године, изречено искључење из крила православне цркве и да црква не треба више да се осврће на њега. Али су остали чланови Светога Синода били одлучно за забрану, а помогли су им у том сви натражњаци На Свети Синод стизале су наиме силне молбе од разних натражних друштава, духовника и високих државних достојанственика. И тако је Свети Синод и опет пошао стопама покојнога Побједоносцева и издао наредбу, којом је обешчастио Русију пред просвећеним светом. Руски народ не сме јавно одати поштовање највећем сину своме

Још ни та забрана није задовољила руске натражњаке. Да би пред непросвећеним светом што већма убили углед свога великога противника, спремају се, да му загорчају дан навршења осамдесетогодишњице. Хоће на име тога дана један телеграм да упуте Толстоју на Јаснаја Пољану, у телеграму да га нагрде и да га позову да на усти Русију да „не убија и даље морал у омладине и да не изазива нове преврате". А свештеници, који су чланови савеза руских људи, спремају се, да Толстоја прокуну у цркви на дан рођења му

Ова гадна хајка изазвала је велико огорчење у редовима руске интелигенције, која је отсудно на страни Толстоја И то ће огорчење дати себи одушке баш на оној страни, на којој се заглупљени реакционарци најмање надају и која ће их највећма заболети. Као што је католичка хајка на Вармунда у Аустрији извела неколико стотина људи из католичке цркве, тако се и у редовима руске интелигенције опажа покрет за иступ м из православне цркве Цело руско новинарство жестоко осуђује поступак светога синода. „Новоје Времја" вели, да се не прославља богословски рад Толстојев, већ његова личност и уметне творевине његов . А и најзакорелије присталице православне цркве треба да славе свечаник руске књижевности „Рјеч" вели, да је свети синод својом забраном укаљао образ Русије „Слово" вели, да је синод увредио осећај рускога народа Последица ће бити, што ће многи иступити из православне цркве. „Рус" вели, да ће ова забрана проузроковати расцеп у руској цркви. „Современоје Слово" вели, да се синод тим својим поступком одрекао руске културе и да се тиме одрекао од своје отаџбине Једино назадњачки лист „Рускоје Знамја" што правда поступак синода

Између петроградскога градскога савета и министарства унутрашњих послова дошло је до сукоба. Градски савет је изгласао суму од 300 хиљада рубаља и одредио, да се њоме подигну разне просветне и добротворне установе у спомен Толстојеве осамдесетогодишњице. Донео је наиме закључак, да се о том новцу сва Толстојева дела, која су згодна за школску омладину, издаду и разделе међу омладином; да се подигну школе, које ће носити Толстојево име, да се годишње из тог новца издају награде сиромашним и вредним ђацима; да се за 7 хиљада 200 рубаља подигне дом, у ком ће се држати и хранити сиромашна деца Министарство унутрашњих послова се оградило против тога закључка градскога савета и прети да ће распустити савет, ако не повуче своју одлуку. У целом Петрограду влада због тога велико огорчење.

Мађарски језик у Хрватској и Славонији.

Ријечки „Нови Лист" јавља, да је Гајди, надзорник државних железница на Ријеци ових дана позвао ријечке и сушачке железничке раднике и прочитао им наредбу министра трговине, по којој сви радници, који нису угарски држављани, морају за три месеца добити право грађанства, а који не знају мађарски, морају за шест месеци научити. Иначе ће бити отпуштени из службе.

Повреда уставност.

Јавност Енглеске почиње се узнемиривати због тога, што се краљ Едвард самостално меша у политику. По уставу Енглеске краљ је неодговоран и може радити само оно, што му министри предложе. Иначе може он својим искуством и саветом помагати министрима. О том ће бити говора и у парламенту кад се састане и више говорника се спрема да о том интерпелишу министра Греја. Колико Енглези поштују чисту уставност, види се најбоље из тога, што су они са политиком краља Едварда потпуно задовољни. Они га познају као мудра и мирољубива човека. Али им је криво, што је краљ Едвард овога лета без присутних одговорних министара у Маријенбаду на своју руку водио преговоре са Извољским и Клемансоом Тиче се дакле чисто начелне ствари. Енглези чувају своје право надзора спољне политике и хоће тиме да запрече, да не би који идући владар, који би био мање способан, почео на своју руку водити спољашњу политику.

Преисториски налазци.

Пре више времена нашао је један холанђански лечник на Јави (острво југоисточно од Азије) неке делове костура од једне животиње, која је изумрла и која по своме склопу стоји између мајмуна и човека. Назвали су је мајмунски човек (Pithecanthropus efectus) За ту врсту животиња држали су, да се из ње развио људски род. Али су нова истраживања показала, да се у земном слоју, у ком је нађен онај костур, налазе већ и остаци од човека Према томе је она врста животиња морала живети заједно са човеком и не може сматрати за претке данашњега човека. Берлинска академија наука је послала једну експедицију да проучи то питање Експедиција је нашла још два зуба, један од човека и један од онога тобожњега претка. Али је наишла на друге трагове, који несумњиво показују, да је човек у оно доба већ постојао и радио, да се није могао дакле развити из врсте Pithecanthropus efectus.

Несолидна конкуренција.

Пишу нам из Карловца: Већ има скоро три године како је код нас говедина ужасно скупа. Наша два месара договорили се па као да су се заклели, држали су све до пре неки дан 1 килу говедине по 1·20 пот. Услед ове страшне скупоће, било се грађанство дало у бригу, те је још пролетос састало се у овдашњој школи, да се договори, како ће стати овој ужасној скупоћи на пут. И тада је изабрало један одбор који ће радити на оснивању једне заједничке месарнице, било то на акције, било да узму свога месара који ће по умереној цени грађанству месо набављати Но овај одбор прекинуо је сваки рад зато, што је дознало, да ће скоро доћи један млад и ваљан човек кући, и да ће отворити месарницу, Међутим ма да је марва ужасно јефтина и све јефтиније била, ова 2 месара држали су њихове старе цене и просто нас дерали са ценом, а богме и на мери. Сада пак пре неки дан, почео клати говеда и наш месар Мита Шпадијер, али чим су ови то чули, а они пусте месо на К. 1 килу. Дакле одмах за 20 пот. по кили пустили су говедину јевтиније. Но нуто њихове невоље, када су видели, да и овај други млади човек удешава месарницу и када су видели, да је и овај отворио месарницу, а ова ти „браћа" пустише месо на 80 пот. килу. А знате ли зашто? зато што хоће ова два несита човека да упропасте овога трећег месара, па да они опет дигну месо пошто они хоће и да поново деру наше грађанство. Али се они варају ако мисле да ће грађанство пустити да се овај млад, ваљан и вредни човек упропасти. — Неће наше грађанство никада заборавити, како су ова два „брата" скоро три године грозно дерала, ма да је марва била будзашто. У осталом ми смо се већ уверили, да је наше грађанство свесно своје дужности, а то се показује тиме, што они сада сви скоро иду код овог трећег месара ма да је овај мало скупљи. Нека буде уверен овај млади месар, да ћемо га сви својски потпомагати, и да ми нећемо пустити да пропадне, само нека он пази на свој рад, да колико год може своју муштерију нек задовољи.

Брзојави „Застави"

Стигли 27. августа.

Заједничка министарска седница.

Будимпешта. Сутра ће бити заједничка министарска седница под председништвом заједничког министра спољних послова грофа Еренталa Расправиће о заједничком прорачуну који ће се подастрти делегацијама Аустријски министри отигли су данас у Будимпешту.

Краљева свита.

Будимпешта. Већи део великих војвода и војводкиња стигли су већ овамо. Сутра стижу остали.

Збор трговачких помоћника.

Будимпешта. У недељу ће бити радње затворене и трговачки помоћници одржаће свој велики земаљски збор

Потрес земље.

Кечкемет. Ноћас у 11 сати био је овде потрес земље. Многи димњаци су се срушили. Веће штете није било.

Одговорни уредник: **Константин Брадваровић.**

Т р г о в и н а.

Нови Сад, 27. августа 1908. године.

Пшеница прве каквоће стара 21 к 40 до 21 к 70 п
Пшеница нова 21 к 20 п до 21 к 40 п.
Пшеница средња 20 к 40 п до 20 к 80 п.
Пшеница лакша 20 к 20 п до 20 к 40 п
Наполица нова 19 к 20 п до 19 к. 60 п
Јечам нови 14 к 80 п до 15 к — п.
Зоб нова 14 к 80 п до 15 к — п
Кукуруз у зрну нов 15 к 60 п до 15 к 80 п.
Кукуруз у клипу нов 7 к 40 п до к 7 80 п.
Маст 132 к п до — к — п.
Сланина 132 к — п до — к — п.
Сланина паљена 132 к — п до — к п.
Свињи угојени тешки 94 до 98 п.
Свињи средњи . . . 90 до 92 п.
Свињи лаки . . . . 88 до 90 п.
Теоци 76 - 80 по кили.
Овци пар 24—32— кр.
Јагњци 12—24 пар.

Стање воде под Новим Садом.

26. августа било је . . . . . 2·39
27. августа било је . . . . . 2·54

Позив

свима матурантима, који су 1883. године на српској великој гимназији у Новом Саду положили испит зрелости.

Браћо и другови!

Навршила се, Богу хвала, „половина половине века“ т. ј. 25 година, откако смо пложили испит зрелости те се разишли сваки за својим позивом, па се многи од онда и не видесмо један с другим.

Па кад су нам прилике тако донеле и усуд тако досудио, да се не можемо често виђати, оно дај, да се у овом свечаном тренутку, сада после 25 година састанемо и видимо и братски поздравимо и разговоримо.

У тој цели узели смо ми доле потписани иницијативу у своје руке, па вас, све св је другове из 1883. године позивамо на братски састанак и виђење у наше најмилије место у Нови Сад, где смо се састали и упознали и растали

Том приликом треба да се сетимо и својих упокојених другова и професора, да и њима видљивим начином одамо достојну пошту.

Као најзгодније време мислимо да би било на дан скупштине Матице Српске 30. августа (12. септембра о. г. у 9 часова пре подне у великој дворани Мајера.

Распоред:

1. Састанак у Новом Саду.
2. Литургија у саборној цркви са благодаренијем и парастосом упокојеним друговима и професорима
3. Заједнички ручак.
4. Братски разговор.
5. Евентуални излет у Београд

Ако би који од другова имао какву примедбу, нека саопшти коме од потписаних.

Још једном, дођите сви на тај дан, да се после толико времена још једном видимо и поздравимо, јер је питање, хоћемо ли се још који пут видети.

Братско вам поздравље свима до виђења.

Владимир Обрадовић с. р., парох у Адашевци; *Др. Емил Костић* с. р., општински лекар у Шиду; *Др. Радивој Вукадиновић* с. р., лекар у Београду; *Др. Сава Недељковић* с. р., лекар у Земуну; протојереј *Миливој Милошевић* с. р, парох у Шиду; *Др. Никола Вучетић* с. р. Лекар у Београду; *Др. Коста Радојчић* с. р, лекар у Земуну; *Ђорђе Иванић* с. р, парох у Малој Вашици.

Умољавају се уредништву осталих српских листова, да прештампају овај позив. 1149 1—1

ЗА МОЈУ

ШПЕЦЕРАЈСКУ И ДЕЛИКАТЕСА РАДЊУ

потребујем

једног млађег помоћника,

који може одма ступити.

С. СЕКУЛИЋ,
1160 1—3 Срем. Карловци.

Они ученици и ученице, који се ових дана пријавише, да су ради, да само писмено уче

НАСТАВНИ ТЕЧАЈ

КР. КОВЦ. ПЕТРОВАРАДИНСКЕ ТРГОВАЧКЕ ШКОЛЕ,

могу постићи потпуно изображење и успешан испит у Бечу само онда, ако прву наставу 6—8 дана приме лично И онда се тек лекције писмене могу јасно схватити и задаће разумно израдити.

Ј. МОГАН, концесионар,
1131 3-5 Нови Сад, Аранђева улица 11.

Земља на продају.

Имам на продају

151 ЛАНАЦ ЗЕМЉЕ

у Србији, у месту Власаници, у даљини од Шапца 22 клм., а лежи на београдском друму у даљини од Саве 4 клм, где има и извоз ране, а други је извоз 2 клм. даљине у варошици Дебру; и кућу са амбаром и шупом и зградама за свиње. Земља је потпуно плодна, са добрим житом и кукурузом. Цена је земљи један ланац 600 круна.

Ко жели ово купити нека изволи доћи, гдће се лично осведочити на лицу места.

Обратити се ваља

1019 3—3 Васи Ђенићу,
Шабац, артиљеријска улица.

Гвожђарског помоћника

требам одмах. Потребно је да зна српски, немачки и мађарски.

Ђ. Славковић,
1140 2—3 Земун.

Др. Ђура Трифковић

примарни лечник варошке јавне болнице

вратио се о пута.

Прима болеснике од 9—11 сати пре подне

Нови Сад

Трг Фр ње Јосифа бр. 3. (Главна пијаца, у Вагнеровој кући. 1150 2—6

Родитељима!

Требам 2 шегрта

ЗА ШТАМПАРИЈУ,

1 ШЕГРТА за књиговезницу

и 1 ШЕГРТА за трговину хартије.

Примећујем, да по новој штампарској тарифи има шегрт кад се ослободи К 18 недељне плате.

Ђорђе Ивковић,

власник штампарије и књиговезнице

1123 3—3 у Новом Саду.

ГВОЖЂАРСКА И ШПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА

ЛАЗАРА М. ЈАНКОВИЋА

у Тителу

потребује 2 СТАРИЈА ПОМОЋНИКА,

ДОБРЕ ДЕТАЈЛИСТЕ.

Рефлектанти који су у обе струке вични, а уз то српски, мађарски и немачки говоре, имају првенство. — Ступање одма или кроз 14 дана. 1 02 3 3

КУПИО БИХ

100—150 хктл.

ОД ОВОГОДИШЊИХ

ШЉИВА,

једанпут печене ракије.

Мирко Ливиус гостионичар
1132 2—3 Magyar Csanád (Csanád m.).

НАЈНОВИЈИ И НАЈИНТЕРЕСАНТНИЈИ РОМАН

„Цек Трбосек“

изашао је из штампе.

Цео роман има **206 свезака и 96 слика**.

Ко жели да набави овај најновији роман нека пошаље књижари **Рајковића и Куковића**, Београд, Теразије **десет круна**, па ће добити цео роман о њиховом трошку. 682 24—25

ТРАЖИМ ЗА МОЈУ

модно и просто мануфактурну трговину

2 ВЕШТА ПОМОЋНИКА

или **ДЕЛОВОЂУ**, који је вичан српском немачком и мађарском језику. Потпуно снажни нека пошаљу своје оферте одма или најдаље до 20. септембре на

Markus Bondy
1090 3—3 **Земун**, Господска ул. 3.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

ПАВЛА ШУСТЕРА

потребује једног

МЛАЂЕГ ПОМОЋНИКА

који би осим српског и у немачком а ако је могуће и у словачком језику вешт био. Место може наступити одмах.

Павле Шустер
1145 2 3 Пивнице (Pinczéd).

Коста Теодоровић

у Винковцима

треба за своју гвожђарску радњу

помоћника

вештог у својој струци, који говори српски, немачки и мађарски. 1114 3—3

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

МИКИЋ И СТОЈКОВИЋ

НОВИ САД

треба једног старијег вештог солидног

ПОМОЋНИКА.

Ступање до 1. октобра. 1161 1-3

Н. Г.

Част ми је на знање ставити новосадској и околини женској публици да сам примио

ПОМОДНИ ЖЕНСКИ КРОЈАЧКИ САЛОН

г-ђе Јулие Поповићеве

15. августа о. г.

Пошто сам из Беча више снага добио, које су у тамошњим модерним салонима радили, то ћу се трудити да п публику у најбољој мери задовољим.

И пошто сам и ја већ више година у салону гђе Јулие Поповићеве као први и најбољи помагач радио, то не само бечке, француске и енглеске моде, већ сваки ми поверен посао тачно и врло укусно израђујем.

Молећи са што вишу посету и поруџбину, остајем

са одличним поштовањем

ЈОВАН ХАЛАКСА

пређе Јулиа Поповић Нови Сад

924 2—4 Кошутх Лајошова улица у Винклеровој палати.

У мојој наклади и само се овде код мене може добити

Натошевић:

Срп. Буквар
„ Читанка II.
„ „ III.
„ „ IV.
Слов. Буквар

НАЈВЕЋА

издавачка књижарница школских књига

МИЛАНА ИВКОВИЋА

Нови Сад (Ujvidék).

На школским књигама даје

НАЈВЕЋИ РАБАТ.

Препоручује своје велико стоваришће на мало и велико (en gros).

Канцеларијског и концепт-папира, оловака, пера, радир гуме, мастила најбоље каквоће, сунђера, писаљака, таблица, прописева са најновијим сликама и текстом, цртанке по најновијој наредби, и све остале приборе за школе и канцеларије.

Све по јефтиној цени него игде.

Послуга брза и тачна.

Списак школских књига и канцеларијског прибора шаљем бадава. 1188 3—20

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.